

«Келіседі»
Директордың оқу
жөніндегі орынбарасы:
Шарипов Н.К.
«31» 08 2023

«Қарады»
ӘБ отырысында
Хаттама №1
«31» 08 2023

Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Арқалық қаласы білім бөлімінің №8 негізгі орта мектебі»
коммуналдық мемлекеттік мекемесі.

Вариатив сабақ жоспары
«Домбыра үйренейік»

4- сынып

Мұғалім: Қайдарова О.Б.

2023-2024 оқу жылы

Түсінік хат

Ұлттық дәстүр мен салт-сана тағылымын жас жеткіншек бойына дарытып, оның жан жүйесін оятуда, өнерге деген ынтасын арттыруда қазақтың қасиетті де киелі кара домбырасының атқаратын ролі ерекше. Домбыра үні өзіне тән дыбыстық бояуымен, алуан түрлі желіс-қағыстарымен қатар, өте бай көркем образдық әлемімен де айкындалып, қазақ халқының тарихи дүниетанымы және психологиялық ерекшеліктерімен тығыз байланысып жатады. Талай ғасырлар тарихы мен хикаяларын шанағына сақтап, Алпамыс, Ер Тарғын, Қобыланды сияқты батырлардың ерлігін жырлаған. Қос ішектен кең көсілген қазақ даласының желі есіп, Қозы-Көрпеш –Баян сұлу, Қыз Жібек пен Төлегеннің пәк сезімдері, Қаратаудан ауа көшкен елдің «Елім -ай» деген зарлы үні естіледі. «Қолына домбыра ұстаған балаға имандылық пен дарындылықтың жылуы дарып, қатыгездіктен аулақ болады», - деген нақыл сөзде үлкен шындық жатыр. Өйткені домбыра - үлкен рухани, адамгершілік мектебі, баға жетпес эстетикалық өмір оқулығы. Кешегі көшпенділердің қайталанбас мұрасы қолына домбыра ұстаған дала баласының көркемдік рухының көкжиегін кеңейтіп, шығармашылық қабілетін ұштап, оны жыраулық, термешілік, әншілік және күйшілік өнерге жетелейді.

Осы қайталанбас мұрамызды құрметтеуге тәрбиелеу мақсатында «Домбыра үйренейік» бағдарламасы құрылды. Бұл сабақтың алғашқы әліппесін игеру барысында, домбыраны қалай ұстау, домбыра тартқанда қалай отыру керектігі үйретіледі. Домбыраның құлақ күйін келтіру, қағыстарын үйренуге назар аударылады. Домбыра аспабын меңгеруге байланысты музыкалық терминдер түсіндіріліп, іс жүзінде көрсетіледі. Домбыры тарту техникасына көп көңіл бөлінеді. Топтық және жұптық сияқты «ойната оқыту» әдістері қолданылады. Ән айтып, термелетіп күй тартқан бала аз уақыт ішінде өз талантымен көпшіліктің құрметіне ие болып, сегіз қырлы, бір сырлы болатынына кәміл сенемін.

Бағдарламаның жоспары бойынша оқушылар жеңіл шығармаларды ойнауға дағдыланып, ән мен күй үйренеді. Домбыраны бірнеше адам қосылып тарту, аспаптар ансамблін құрумен үйірме аяқталады.

1. Мақсаты:

- Ұлттық аспабымыз-домбыраны тәрбие құралы ретінде пайдаланып, сол арқылы ұлттық салт-дәстүрлерімізді насихаттау.
- Асыл мұрамызды құрметтеуге, өнерсүйгіштікке баулу, отансүйгіш, ұлтжанды, жан-жақты дамыған жеке тұлға етіп тәрбиелеу.
- Талапкер өнерпаз қауымның домбыра тартуды меңгеріп, музыкалық сауаттылығын арттырып, эстетикалық талғамын өсіру;
- Ұлтымыздың болашағының жарқын болуына атсалысу;
- Еліміздің болашағы - жастардың өздеріне деген сенімдерін нығайту;

-Мәдениеттану, өнертану мамандықтарына баулу, ұлттық өнерімізді дамыту бағытындағы мамандықтарға бейімдеу;

2. Міндеттері:

- Ұлттық аспабымызды танып білуге, құрметтуге үйрету;
- Домбыра аспабының әрбір үйдің қастерлі мүлкіне айналуына қол жеткізу;
- Домбырада жеке және топқа қосылып ойнауға дағдыландыру;
- Күй тартуды тыңдап, есте тұту арқылы үйреніп, дәстүрлі мұра ретінде меңгеру;
- Музыкалық талғамды және эстетикалық қажеттілікті дамыту;
- Шәкірттің есту, есте сақтау, тез ұғу қабілеттерін дамытып, музыкалық сауатын арттыру, орындаушылық шеберліктерін жетілдіру;
- Ән орындау және аспапта ойнау біліктерін дамыту;
- Музыканың басқа өнер түрлерімен байланысын ұғына білу;
- Білім алушылардың музыкалық мәдениетін қалыптастыру;
- Тұлғаның шығармашылық қабілетін дамыту;
- Алған білімін практикалық жүзінде көрсете білу;

3.Күтілетін нәтиже:

- Курсты меңгеру нәтижесінде оқушылар білімдерін күнделікті тұрмыста пайдалануға, өз беттерімен домбыра тартуға, шығармашылық қабілеттерін дамытуға, музыка оқулықтарымен жұмыс жасауға үйренеді;
- Домбыра аспабына қызығушылығы, оны үйренуге ынталары оянады;
- Домбыраны қалай ұстау, тартқанда қалай отыру керектігін үйренеді;
- Домбыраның құлақ күйін келтіруге машықтанады;
- Сахнаға шығу және актерлік шеберлікке үйренеді;
- Байқауларға қатысу үшін талпынады;
- Халықтық мәдениеттің мұрасы «домбыраны» меңгерген және өмірлік тәжірибеде қолдана білетін, рухани толысқан тұлға ретінде қалыптасады;

4. Нысана:

- Ұлттық аспап туралы мағлұмат беріп, құрылысымен таныстыру;
- Шәкірттің есту, есте сақтау, тез ұғу қабілеттерін дамытып, орындаушылық шеберліктерін жетілдіру;

ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАР

4«А»-сынып /34 сағат/

р/с	Сабақтың тақырыбы	Сағат саны	Мерзімі
1	Кіріспе. Домбыра және оның түрлері. Домбыраны қалай ұстау керек? Домбыра құрылысымен танысу	1	01.09.23
2	Домбыраның құлақ күйін келтіруді үйрету	1	08.09.23
3	Оң қолдың қойылымы. Домбыра қағыстары (төмен, жоғары, алма кезек)	1	15.09.23
4	Оң қолдың қойылымы. Домбыра қағыстарын қайталау	1	22.09.23
5	Сол қолдың қойылымы. Саусақтардың дұрыс орналасуы.	1	29.09.23
6	Сол қолдың қойылымын қайталау	1	06.10.23
7	Оң қол мен сол қолды бірге қосып ойнау.	1	13.10.23
8	Музыка дыбыстарының жазылуы. Домбыра пернесіндегі жоғарғы ішектің ноталарының орналасуы.	1	20.10.23
9	Музыка дыбыстарын, жоғарғы ішектің ноталарымен ойнау.	1	27.10.23
10	Домбыра пернесіндегі төменгі ішектің ноталарының орналасуы.	1	10.11.23
11	Домбыра пернесіндегі төменгі ішектің ноталарын ойнау	1	17.11.23
12	Халық әні «Еркем-айдың» қағысын үйрену.	1	24.11.23
13	Халық әні «Еркем-айды» нотасы бойынша сол қол саусақтарының орналасуы	1	01.12.23
14	Халық әні «Еркем-ай» сөзін үйрену	1	08.12.23
15	Халық әні «Еркем-ай» қайталау	1	15.12.23
16	Абай Құнанбайұлының әні «Желсіз түнде жарық ай» қағысын үйрену.	1	22.12.23
17	«Желсіз түнде жарық ай» нотасы бойынша сол қол саусақтарының орналасуы	1	12.01.24
18	«Желсіз түнде жарық ай» нотасы бойынша ойнап көрсету.	1	19.01.24
19	«Желсіз түнде жарық ай» сөзін үйрену	1	26.01.24
20	«Желсіз түнде жарық ай» сөзімен айтуды үйрету	1	02.02.24
21	«Жастарбиі» халық күйі	1	09.02.24
22	Оң қолдың қойылымы	1	16.02.24

23	Сол қолдың қойылымы	1	23.02.24
24	Перне басу. Қағыстар.	1	01.03.24
25	Буынға бөліп ойнау	1	08.03.24 15.03.24
26	Жатқа ойнау	1	05.04.24
27	Күйдің дыбыс тазалығымен жұмыс	1	12.04.24
28	Ансамбльмен ойнау	1	19.04.24
29	Халық күйі «Тепең көк» қағысын үйрену.	1	26.04.24
30	«Тепең көк» күйінің нотасы бойынша сол қол саусақтарының орналасуы	1	03.05.24
31	«Тепең көк» күйінің нотасы бойынша ойнап көрсету.	1	10.05.24
32	«Тепең көк» күйін үйрену	1	17.05.24
33	Қорытынды сабақ	1	24.05.24